

Acties tegen jeugdwerkloosheid: elementen voor een tussenstand

Frank Vandenbroucke

12 juli 2007

Nota t.b.v. van de sociale partners (informeel VESOC)

0. Inhoudsopgave

1. <i>Inleiding</i>	2
1.1. Wat voorafging.....	2
1.2. Nog geen zegebulletins, maar aandacht voor maatschappelijke kwetsbaarheid.....	2
1.3. Beoordeling op basis van een strenge definitie van werkloosheid.....	3
1.4. Maatschappelijke kwetsbaarheid.....	4
1.5. Het beleid over heel Vlaanderen: de sluitende aanpak.....	4
2. <i>Een bijkomende impuls in 13 steden en gemeenten</i>	5
3. <i>Elementen voor een tussenstand</i>	6
3.1. Algemene evolutie van werkloosheid en jeugdwerkloosheid in Vlaanderen	6
3.2. Resultaten in de 13 steden en gemeenten.....	8
3.2.1. Resultaten op basis van een strenge definitie van werkloosheid	8
3.2.2. Resultaten op basis van een minder strenge definitie van werkloosheid	9
3.2.3. Statistische correcties	10
3.2.4. Verschillen in subregionale arbeidsmarktdynamiek	11
3.2.5. Uitstroom naar werk na het afsluiten van het dossier	12
3.3. Hoe evolueert de werkloosheid onder de laaggeschoolde allochtone jongeren in de 13 steden en gemeenten?.....	13
3.4. Duiding van de daling van de laaggeschoolde jeugdwerkloosheid in de 13 steden en gemeenten.....	14
4. <i>Enkele elementen van conclusie</i>	15
5. <i>Geen kwalificatie of een verkeerde kwalificatie: voorkomen in het onderwijs via gelijke onderwijskansen en kantelmomenten voor succes in de school</i>	16
<i>Bijlage 1</i>	18
<i>Bijlage 2</i>	19

1. Inleiding

Deze nota bevat een aantal cijfers om het overleg met de sociale partners over de verdere aanpak van de jeugdwerkloosheid in Vlaanderen te stofferen. Het is daarbij mijn uitdrukkelijke bedoeling om de nodige diepgang én nuance aan te brengen in de analyse van de resultaten die we tot nu toe bereikt hebben, zowel over het geheel van Vlaanderen als in de 13 steden en gemeenten waar de algemene Vlaamse aanpak op experimentele basis versterkt werd met bijkomende acties.

1.1 Wat voorafging

1. In 2004 wordt de zgn. “sluitende aanpak” opgestart in Vlaanderen. Iedereen die instroomt in de werkloosheid of al geruime tijd werkloos is, wordt in de Vlaamse “sluitende aanpak” opgenomen. Een afspraak met de federale regering in het kader van de Nationale Werkgelegenheidsconferentie van september 2003 maakt het bovendien mogelijk om de sluitende aanpak in te bedden in een evenwicht van rechten (op contact en begeleiding) en plichten (een minimale inspanning), met een zachte opvolging door de RVA.

2. Naarmate de mazen van het net sluiten, worden we meer en meer geconfronteerd met moeilijke en hardnekkige problemen, onder meer bij laaggeschoolde jongeren. De ervaring met de sluitende aanpak leert zo dat een intensievere benadering nodig is voor laaggeschoolde jongeren.

In haar Septemberverklaring van 26 september 2005 stelt de Vlaamse Regering daarom dat voor deze jongeren bijkomende initiatieven ontwikkeld zullen worden, bovenop de inspanningen die de Vlaamse Regering reeds inzake de sluitende aanpak doet. Dit gebeurt in partnerschap met 13 steden en gemeenten die geconfronteerd worden met een hoge en hardnekkige jeugdwerkloosheid.

3. De Vlaamse sociale partners hebben op 6 december 2006 zeer uitdrukkelijk gesteld dat ze een sterkere aanpak willen van de zgn. “ongekwalificeerde instroom” op de arbeidsmarkt (cf. nota 06.18.04 aan de VDAB-Raad van Bestuur ‘Actieplan onvoldoende gekwalificeerde instroom’). De Vlaamse Regering heeft daar positief op gereageerd, maar het thema ook wat verbreed: op 14 mei 2007 beslist ze samen met de sociale partners dat we op basis van de ervaring in de 13 steden en gemeenten in alle Vlaamse steden en gemeenten overgaan naar een meer intense sluitende aanpak, op maat van jongeren met een laaggeschoold of eerder laaggeschoold profiel. Het gaat daarbij onder meer om jongeren die ongekwalificeerd instromen, maar ook om werkloze jongeren met een kwalificatie. Dit overleg met de sociale partners is intussen opgestart.

1.2 Nog geen zegebulletins, maar aandacht voor maatschappelijke kwetsbaarheid

Tijdens de voorbije periode heb ik gepleit voor een nuchtere benadering van de cijfers, zonder euforie of zegebulletins, en ook gewezen op het feit dat wijzigingen in officiële werkloosheidscijfers soms onvoldoende onderscheid toelaten tussen wijzigingen ten gevolge van uitstroom naar werk en wijzigingen ten gevolge van opname in programma's van

opleiding of begeleiding. Wat ons écht interesseert is uitstroom naar werk.¹ Deze tussenstand wil ik in dezelfde geest presenteren. Daarom leggen we de klemtoon:

- op de vraag of de ondernomen acties daadwerkelijk tot uitstroom uit de werkloosheid naar werk leiden; om die reden hanteren we niet de gangbare definitie van werkloosheid, maar een strengere definitie (strenger omdat iets méér mensen geteld worden als werkloos dan in de gangbare officiële cijfers);
- op de maatschappelijke relevantie van de ondernomen acties, die zich immers richten naar een moeilijke doelgroep van de meest kwetsbare jongeren, met daarin veel allochtone jongeren;
- op het feit dat deze acties zich enten op een Vlaanderen-brede aanpak, die relatief recent is (2004), maar op zichzelf overal in Vlaanderen een zichtbaar resultaat zou moeten geven.

1.3 Beoordeling op basis van een strenge definitie van werkloosheid

In deze nota beoordelen we de bereikte resultaten op basis van een “strenge definitie” van werkloosheid. De gangbare definitie van werkloosheid is gebaseerd op het aantal “niet-werkende werkzoekenden”, waarbij werklozen in opleiding níét als werkzoekend worden beschouwd. Historisch is dit zo gegroeid omdat men ervan uitgaat dat iemand die een collectieve opleiding volgt, gedurende deze periode niet beschikbaar is voor de arbeidsmarkt. Natuurlijk blijft hij tijdens de opleiding wel een werkloze, en dient de opleiding om werk te vinden. In wat we de “strenge definitie” noemen, worden werklozen in opleiding daarom wél als werkzoekend beschouwd. We doen dit zelfs voor mensen die een opleiding volgen op de werkvloer (een IBO), en dus praktisch bekeken eigenlijk “aan het werk” zijn.

De nadruk die we hier leggen op een strenge definitie van werkloosheid, betekent niet dat we de opleidingsinspanningen van werkzoekenden zinloos vinden. Integendeel, maatschappelijk en persoonlijk is dit zeer zinvol. Sterker, hoe meer mensen via de VDAB hun opleidingsniveau kunnen verbeteren, hoe beter. Maar we willen bij de evaluatie van de acties de nadruk leggen op het bereiken van een doelstelling: werk vinden. Het hanteren van deze strenge definitie laat overigens toe een onduidelijkheid te vermijden, die in sommige van de 13 steden en gemeenten gerezen is m.b.t. de definitie van “opleiding”, en dus van het aantal werkzoekenden volgens de klassieke definitie. Deze onduidelijkheid heeft te maken met de vraag of bepaalde nieuwe, intensieve en collectieve begeleidingsmethodieken geregistreerd moeten worden als een opleiding. Deze onduidelijkheid speelt geen rol in de strenge definitie van werkloosheid die we hier hanteren. (Een en ander wordt in meer detail uitgelegd in hoofdstuk 3 van deze nota, onder “statistische correcties”.)

¹ Op 1 mei stelde ik het als volgt: “U hoort bij mij geen euforie. In een periode van hoogconjunctuur is een uitgesproken daling van de jeugdwerkloosheid normaal. De grote vraag is of deze daling duurzaam zal zijn, en of we de cijfers verder naar beneden kunnen drukken. U hoort ook geen zegebulletins over getroffen maatregelen. De ervaring met de 13 steden en gemeenten is er een van tasten en zoeken. Maar er zijn instrumenten die werken. De aanpak van onderuit levert inzichten op die nuttig zijn voor alle laaggeschoolde werkzoekende jongeren in Vlaanderen.” Ik wees toen ook op het feit dat de cijfers een ander beeld gaven als werkzoekenden in opleiding wél nog geteld blijven als werkzoekenden. Cf. www.vandenbroucke.com.

1.4 Maatschappelijke kwetsbaarheid

In 13 Vlaamse steden en gemeenten werd, op experimentele basis, beslist om bijkomende acties op te zetten voor jongeren die we kenmerken als laaggeschoold, d.w.z. jongeren die geen diploma van hoger secundair onderwijs gehaald hebben. We weten dat dit in heel Vlaanderen een kwetsbare groep is. De laatste schoolverlatersenquête van de VDAB (2007) toont dat 12,9% van alle schoolverlaters één jaar later nog werkzoekend is. Van de schoolverlaters die de schoolbanken verlieten zonder een diploma van hoger secundair onderwijs is 27,3% één jaar later nog steeds werkzoekend. In een periode van hoogconjunctuur op de arbeidsmarkt is dat een groot verschil.

Ongekwalficeerde uitstroom moet op de eerste plaats voorkomen worden: preventie is hier eigenlijk de eerste opdracht. We treden hier dus op nadat in de allereerste opdracht – zorgen voor gekwalficeerde uitstroom uit het onderwijs – iets fout gelopen is. Dat is niet makkelijk, maar wel nodig. Tegelijkertijd is er nog een enorme opdracht weggelegd in het onderwijs.

In de 13 uitgekozen steden en gemeenten komen daar nog andere factoren bij. Ten tijde van de lancering van het actieplan heb ik herhaaldelijk beklemtoond dat dit actieplan weliswaar “inclusief” is, d.w.z. gericht op autochtone zowel als allochtone jongeren, maar tegelijkertijd bijzonder belangrijk voor de allochtone gemeenschap: ca. 70% van de laaggeschoolde werkzoekende allochtone jongeren in héél Vlaanderen wordt door het actieplan gevat (want 70% van alle laaggeschoolde werkzoekende allochtone jongeren woont in één van de 13 experimentgemeenten). Zonder het zeer uitdrukkelijk te stellen, hebben we hier dus een testcase m.b.t. de kansen voor laaggeschoolde allochtone jongeren. Persoonlijk beschouw ik de resultaten voor deze groep als de meest “kritische” toetssteen in de beoordeling van het succes (of gebrek aan succes) van de acties.

Men moet ook het volgende voor ogen houden. Het gaat bij deze acties om jongeren bij wie “quick wins” mogelijk zijn (onder meer door zachte druk en het risico van eventuele sancties), maar het gaat ook om belangrijke aantallen jongeren waarbij “quick wins” uitgesloten zijn. Een lang volgehouden batterij van acties, waarbij verschillende instrumenten in stelling worden gebracht, is de enige oplossing. Dit vraagt geduld van de beleidsmakers, want het betekent dat resultaten slechts beoordeelbaar zijn op termijn. Wanneer we op basis van de ervaringen uit de 13 experimentgemeenten een intensere aanpak in heel Vlaanderen opstarten, dan is dat onderscheid belangrijk: voor wie zijn quick wins mogelijk, onder meer dankzij een betere en snellere vacaturematching en het “aanporren” dat daarbij komt kijken? En voor wie zijn quick wins eigenlijk uitgesloten, wegens zware persoonlijke en/of sociale problemen?

1.5 Het beleid over heel Vlaanderen: de sluitende aanpak

Het opzet van het *preventieve* luik van de sluitende aanpak is om conform de doelstelling uit de Europese werkgelegenheidsrichtsnoeren geen enkele nieuw ingeschreven werkzoekende langdurig werkzoekend te laten worden zonder “nieuwe start”. De doelstelling is dus een sluitend bereik van 100%. Het Vlaamse model volgt hierbij de termijnen zoals vastgelegd in de Europese richtsnoeren voor werk en groei: een nieuwe start voor de zesde maand voor -25-jarige werkzoekenden en voor de twaalfde maand voor +25-jarige werkzoekenden.

Volgens de Vlaamse definitie is voldaan aan de sluitende aanpak als alle werkzoekenden tijdig uitgenodigd worden voor de trajectwerking, conform de afspraken hierover op Vlaams niveau. Gemeten volgens deze definitie wordt de doelstelling van een volledig sluitend bereik

nagenoeg volledig (99%) gerealiseerd voor werkzoekende jongeren, waarmee de VDAB een cruciale beleidsdoelstelling effectief heeft gerealiseerd (cf. Tabel 1).

Tabel 1: Sluitende aanpak voor werkzoekende jongeren die in 2004, 2005 en 2006 in de werkloosheid instroomden (doelstellingsparameter 9 uit VDAB-beheersovereenkomst 2005-2009)

	2004	2005	2006
Totale doelgroep	91.734	87.767	87.341
In traject opgenomen	34%	30,2%	31%
Niet meer werkzoekend	75%	77,2%	77%
Medewerking geweigerd	3%	2,5%	3%
Sluitende aanpak volgens Vlaamse definitie	98%	98,7%	99%

Het actieplan in de 13 steden en gemeenten richt zich ook naar de *curatieve* groep werkzoekende jongeren. Die groep bevat de werkzoekenden die de afgelopen twee jaren geen trajectbegeleiding hadden. Cijfers over het bereik van de curatieve doelgroep in de 13 steden en gemeenten heb ik op dit ogenblik niet, maar van de totale curatieve doelgroep tot 30 jaar in Vlaanderen is ca. 80% van de gestarte trajecten inmiddels afgesloten en kan de uitstroom worden gemeten. Zes maanden na het afsluiten van deze curatieve trajecten bedraagt de uitstroom uit de werkloosheid gemiddeld 53%.

2 Een bijkomende impuls in 13 steden en gemeenten

Met het steden- en gemeentenplan m.b.t. jeugdwerkloosheid brachten we naast het bestaande VDAB-aanbod in Vlaanderen ook gerichte acties op gang voor laaggeschoolde jongeren in de meest problematische steden en gemeenten. We selecteerden de steden en gemeenten met een gemiddelde jeugdwerkloosheidsgraad van minimaal 20% in de periode 2002-2004 en een kritische massa van gemiddeld 200 -25-jarige laaggeschoolde werkzoekenden in de periode augustus 2003-augustus 2005 (cf. bijlage 1).

In de 13 steden en gemeenten is het profiel van de jonge werkzoekenden vaak een combinatie van lage scholing, allochtone afkomst en langdurige werkloosheid. Zoals hoger aangeduid, vatten we op die manier ook een grote groep werkzoekende allochtonen.

De acties die binnen het plan worden ontplooid zijn volledig geënt op de sluitende aanpak en er complementair aan. We spitsen de acties toe op jongeren die extra ondersteuning nodig hebben. De **finaliteit is doorstroming naar een tewerkstelling in het economisch circuit.**

Volgende methode werd/wordt gehanteerd:

1. De lokale overheid brengt samen met de VDAB het specifiek probleem (de knelpunten op de arbeidsmarkt en de problemen inzake begeleiding en opleiding van werkzoekenden) in kaart. In partnerschap wordt een beslissing genomen m.b.t. de prioriteiten inzake begeleiding, opleiding en doelgroep. Men consulteert hierbij ook de lokale sociale partners.
2. Het geheel kadert in een open partnerschapsbenadering tussen de VDAB, de stad/gemeente, het OCMW, werkgevers, de uitzendsector, de lokale sociale partners (die

via het Lokaal Forum of de RESOC's betrokken worden), sociale economie-ondernemingen, zelforganisaties van jongeren en allochtonen en andere partners en gaat uit van regionale netwerking.

3. Ieders rol, o.a. die van de VDAB (regisseur op het vlak van de trajectwerking), de lokale werkwinkel (geïntegreerde dienstverlening), de stad/gemeente (regisseur op het vlak van de creatie van jobs in de sociale economie), het OCMW (bvb. ter beschikking stellen van artikel 60 § 7-plaatsen), werkgevers (aanbod van werkervaringsplaatsen en jobs), de uitzendsector (inschakeling), de lokale sociale partners (bvb. via advisering) wordt gespecificeerd.

De acties zijn beperkt in tijd en worden door de VDAB beheerd op basis van een plan van aanpak dat vnl. versterking van jobhunting, intensieve jobcoaching en het aanbieden van jobs op maat benadrukt. De VDAB doet daarbij vnl. beroep op externe partners (bvb. begeleidingsorganisaties en werkgevers).

4. De steden en gemeenten tekenen in via een consortium- of partnerschapsformule i.s.m. de VDAB. Er werden convenants opgesteld met afspraken m.b.t. de doelgroep en de inbreng van benodigde expertise door verschillende actoren. Duidelijke targets, o.a. inzake minimale doorstroming naar werk(ervaring), en monitoring moeten het mogelijk maken de resultaten (m.b.t. begeleiding en opleiding) te meten. De convenants bevatten minimaal de engagementen van de VDAB, de stad, het OCMW en het bedrijfsleven.
5. De stad/gemeente neemt de rol op van katalysator en voorzitter van het partnerschap, faciliteert het. Daarnaast is zij regisseur op het vlak van de creatie van jobs in de sociale economie, de lokale diensteneconomie en haar eigen diensten.

3. Elementen voor een tussenstand

3.1 Algemene evolutie van werkloosheid en jeugdwerkloosheid in Vlaanderen

In deze onderafdeling hanteren we eerst de gangbare officiële definitie van werkloosheid, die we hoger als “minder streng” karakteriseerden. De afgelopen twee jaren daalde de globale werkloosheid in Vlaanderen met 51.399 werkzoekenden²: van 219.452 werkzoekenden in juni 2005 naar 211.457 werkzoekenden in juni 2006 en 168.053 werkzoekenden in juni 2007. Dit komt neer op een daling van **23,4%** over twee jaren (-3,6% in de periode juni 2005-juni 2006 en -20,5% in de periode juni 2006-juni 2007).

In dezelfde twee jaren daalde de jeugdwerkloosheid (**-33%**) in Vlaanderen sterker dan de globale werkloosheid. In de periode juni 2005-juni 2006 kromp de jeugdwerkloosheid met 9,3% (-4.261 werkzoekenden) en in de periode juni 2006-juni 2007 met 26,1% (-10.806 werkzoekenden). Hiermee ligt de werkloosheidsgraad onder de jongeren in juni 2007 op 9,9%, tegenover 14,5% in juni 2005.

Dat de jeugdwerkloosheid sterker daalt dan de globale werkloosheid in een gunstige economische conjunctuur is een gekend fenomeen. In een min of meer vergelijkbare periode,

² Het gaat in deze nota steeds om niet-werkende werkzoekenden (NWWZ). In Vlaanderen wordt het dossier van de werkzoekende, ingeschreven bij de VDAB, als basis genomen. Het gaat om de toestand van deze dossiers op het einde van de maand. De NWWZ bestaan uit 4 categorieën: werkzoekenden met een werkloosheidsuitkeringsaanvraag (WZUA), schoolverlaters, vrij ingeschrevenen en een restgroep.

m.n. juni 1999-juni 2000, daalde de jeugdwerkloosheid (-15,8%) eveneens sneller dan de globale werkloosheid (-12,7%). Merken we op dat de daling van de jeugdwerkloosheid in de periode juni 2006-juni 2007 (-26,1%) opmerkelijk groter is dan in de periode juni 1999-juni 2000.³

Welke jongeren profiteerden het meest van de daling van de jeugdwerkloosheid? (cf. Tabel 2)

- In de periode juni 2005-juni 2007 daalde de werkloosheid onder de jongeren sterker bij de mannen (-35,4%) dan bij de vrouwen (-30,8%).

- Ook bij de langdurig (meer dan één jaar) werkzoekende jongeren is de daling meer uitgesproken (-42,5%) dan bij de kortdurig werkzoekende jongeren (-29,9%).

- Hooggeschoolde werkzoekende jongeren (-29,1%) tekenen een wat minder sterke daling op dan laaggeschoolde werkzoekende jongeren (-32,7%).

- Verder is de werkloosheidsdaling onder de allochtone jongeren in de afgelopen twee jaar even groot als onder de autochtone jongeren (-33%).⁴

Tabel 2: Evolutie van de werkloosheid in Vlaanderen (juni 2005-juni 2007)

	Juni 2005	Juni 2006	Juni 2007	Juni '05- juni '07	Juni '06- juni '07	Juni '05- juni '06
Totaal	219.452	211.457	168.053	-23,4%	-20,5%	-3,6%
< 25 jaar	45.642	41.381	30.575	-33%	-26,1%	-9,3%
Man	23.765	21.479	15.357	-35,4%	-28,5%	-9,6%
Vrouw	21.877	19.902	15.128	-30,8%	-24%	-9%
Laaggeschoold	23.198	21.116	15.615	-32,7%	-26,1%	-9%
Middengeschoold	17.473	15.953	11.435	-34,6%	-28,3%	-8,7%
Hooggeschoold	4.971	4.312	3.525	-29,1%	-18,3%	-13,3%
< 1 jaar werkzoekend	34.274	30.626	24.036	-29,9%	-21,5%	-10,6%
> 1 jaar werkzoekend	11.368	10.755	6.539	-42,5%	-39,2%	-5,4%
Autochtoon	36.895	33.598	24.710	-33%	-26,5%	-8,9%
Allochtoon	8.747	7.783	5.865	-32,9%	-24,6%	-11%

Is het enkel de gunstige conjunctuur die bijdraagt tot de daling van de jeugdwerkloosheid?

³ We nemen hier per uitzondering een referentieperiode van één jaar omdat de periodes juni 1999-juni 2000 en juni 2006-juni 2007 beter met elkaar te vergelijken zijn. In het voorjaar van 2001 was de economie reeds aan het vertragen.

⁴ 'Allochtoon' verwijst naar een werkzoekende met een niet-EU(25)-nationaliteit (bepaald op basis van nationaliteit, de vrijwillige registratie in het AMI-systeem of een door de VDAB-studiedienst ontwikkeld naamherkenningsprogramma).

De sterke daling van de jeugdwerkloosheid houdt niet enkel verband met de gunstige economische conjunctuur. De ‘sluitende aanpak’ van de werkloosheid, die sinds 2004 op gang gekomen is en zich effectief tot alle jongeren richt in héél Vlaanderen, heeft ongetwijfeld ook bijgedragen tot een gunstige evolutie van de jeugdwerkloosheid in Vlaanderen. Enerzijds verloopt de evolutie van de jeugdwerkloosheid in Vlaanderen onder eenzelfde economische conjunctuur anders dan in het Waalse Gewest. Anderzijds daalde de jeugdwerkloosheid in een min of meer gelijkaardige economische conjunctuur, m.n. in de periode juni 1999-juni 2000, d.i. vóór de invoering van de sluitende aanpak, in Vlaanderen met slechts 15,8%.⁵

3.2 Resultaten in de 13 steden en gemeenten

3.2.1 Resultaten op basis van een strenge definitie van werkloosheid

De werkloosheid onder de laaggeschoolde jongeren in de 13 steden en gemeenten daalt in de periode juni 2005-juni 2007 sterker dan in de rest van Vlaanderen, zelfs wanneer we de strenge definitie van werkloosheid hanteren, d.w.z. wanneer de werkzoekenden in opleiding effectief als werkzoekenden worden geteld (cf. Tabel 3). De daling bedraagt 34,2%, tegenover 27,4% in de rest van Vlaanderen (met “de rest van Vlaanderen” bedoelen we alle Vlaamse gemeenten en steden, met uitzondering van de 13). Om het effect van de acties beter in te schatten selecteerden we ook 13 controlesteden en –gemeenten, die in zekere mate aan hetzelfde profiel beantwoorden, maar zonder bijzondere actie.⁶ In deze 13 controlesteden en –gemeenten was de daling ook minder uitgesproken (-25,2%) dan in de 13 experimentgemeenten en –steden van het actieplan.

Wanneer we Antwerpen niet meerekenen is de daling onder de laaggeschoolde werkzoekende jongeren in de 12 steden en gemeenten nog groter (-37,8%).⁷ Wanneer ook Gent, dat net als Antwerpen gekenmerkt wordt door een specifieke grootstedelijke problematiek, uit de analyse wordt gehaald tekenen we een daling op van 37,7%.

Van de 13 steden en gemeenten scoren er 10 beter dan het Vlaamse gemiddelde. Van de 13 controlesteden en -gemeenten presteren er slechts 4 beter dan het Vlaamse gemiddelde. De daling van de werkloosheid onder de laaggeschoolde jongeren tijdens de afgelopen twee jaren verloopt wel niet in alle 13 steden en gemeenten gelijkmatig. Verder komen we daar kort op terug (cf. “Verschillen in subregionale arbeidsmarktdynamiek”).

Tabel 3: Evolutie van de laaggeschoolde jeugdwerkloosheid waarbij werkzoekenden in opleiding als werkzoekend geteld worden

	Juni '05-juni '07
Vlaanderen	-30,2%

⁵ Ook in de andere maanden in de periode 2006-2007 daalt de jeugdwerkloosheid sterker dan in dezelfde maanden in de periode 1999-2000: in de periode januari 2006-januari 2007 bedraagt de daling van de jeugdwerkloosheid -18,8%, tegenover een daling van -17,9% in de periode januari 1999-januari 2000, in februari bedraagt de daling resp. -25,2% en -18,2%, in maart resp. -25,2% en -21,4%, in april resp. -30,5% en -19,6% en in mei resp. -31,2% en -18,6%.

⁶ De 13 controlesteden en -gemeenten zijn steden en gemeenten met een gemiddelde jeugdwerkloosheidsgraad van minimaal 20% in de periode 2002-2004 of een kritische massa van gemiddeld 200 laaggeschoolde werkzoekende jongeren in de periode augustus 2003-augustus 2005.

⁷ Antwerpen heeft het grootste gewicht in de 13 steden en gemeenten, maar is o.a. omwille van de meer complexe organisatie laat van start gegaan met de uitvoering van haar plan. Daarom maken we in deze oefening abstractie van Antwerpen.

13 steden en gemeenten	-34,2%
Rest Vlaanderen	-27,4%
13 controlesteden en -gemeenten	-25,2%

	13 steden en gemeenten	Juni '05-juni '07
1.	Aalst	-37,1%
2.	Antwerpen	-29,1%
3.	Beringen	-44,1%
4.	Genk	-41,4%
5.	Gent	-38,1%
6.	Hasselt	-26%
7.	Heusden-Zolder	-53,9%
8.	Houthalen-Helchteren	-49%
9.	Leuven	-35,4%
10.	Maasmechelen	-43,5%
11.	Mechelen	-33,8%
12.	Oostende	-25,7%
13.	Ronse	-37,5%

	13 controlesteden en -gemeenten	Juni '05-juni '07
1.	Blankenberge	-34%
2.	Boom	-33,1%
3.	Brugge	-25,1%
4.	Kortrijk	-16,4%
5.	Leopoldsburg	-19,6%
6.	Lokeren	-29,5%
7.	Roeselare	-28,3%
8.	St-Niklaas	-22,6%
9.	St-Truiden	-12,3%
10.	Tongeren	-30,2%
11.	Turnhout	-20,7%
12.	Vilvoorde	-34%
13.	Willebroek	-37%

3.2.2 Resultaten op basis van een minder strenge definitie van werkloosheid

Wanneer we de gangbare, minder strenge definitie van werkloosheid hanteren, d.w.z. wanneer de werkzoekenden in opleiding niet als werkzoekenden worden geteld, bedraagt de daling van de werkloosheid onder de laaggeschoolde jongeren in de 13 steden en gemeenten in de periode juni 2005-juni 2007 37,2% (-41,1% resp. -42,2% wanneer we abstractie maken van Antwerpen resp. Antwerpen en Gent), tegenover 29,5% in de rest van Vlaanderen en 29,2% in de 13 controlesteden en -gemeenten (cf. Tabel 4).

Van de 13 steden en gemeenten scoren er 11 beter dan het Vlaamse gemiddelde. Van de 13 controlesteden en -gemeenten presteren er slechts 5 beter dan het Vlaamse gemiddelde. Ook in dit geval blijft het beeld van de gedifferentieerde daling van de werkloosheid onder de laaggeschoolde jongeren in de 13 steden en gemeenten overeind.

Tabel 4: Evolutie van de laaggeschoolde jeugdwerkloosheid waarbij werkzoekenden in opleiding niet als werkzoekend geteld worden

	Juni '05-juni '07
Vlaanderen	-32,7%
13 steden en gemeenten	-37,2%
Rest Vlaanderen	-29,5%
13 controlesteden en -gemeenten	-29,2%

	13 steden en gemeenten	Juni '05-juni '07
1.	Aalst	-44,1%
2.	Antwerpen	-32%
3.	Beringen	-43,2%
4.	Genk	-42,8%
5.	Gent	-38,6%
6.	Hasselt	-28%
7.	Heusden-Zolder	-56,5%
8.	Houthalen-Helchteren	-50,2%
9.	Leuven	-35,4%
10.	Maasmechelen	-43,3%
11.	Mechelen	-33,8%
12.	Oostende	-54,9%
13.	Ronse	-42,8%

	13 controlesteden en -gemeenten	Juni '05-juni '07
1.	Blankenberge	-36,6%
2.	Boom	-37,5%
3.	Brugge	-29,5%
4.	Kortrijk	-19,5%
5.	Leopoldsburg	-24,6%
6.	Lokeren	-28,6%
7.	Roeselare	-32,1%
8.	St-Niklaas	-27,4%
9.	St-Truiden	-18,9%
10.	Tongeren	-37,3%
11.	Turnhout	-27,4%
12.	Vilvoorde	-35,2%
13.	Willebroek	-39,1%

3.2.3 Statistische correcties

Werklozen *in opleiding* worden in de gangbare officiële statistiek niet als werkzoekend geteld, terwijl werklozen die in een *begeleidingstraject* zitten van de VDAB (begeleiding zonder opleiding) wél als werkzoekend worden geteld. Historisch is dit zo gegroeid omdat men ervan uitgaat dat iemand die een collectieve opleiding volgt gedurende deze periode niet beschikbaar is voor de arbeidsmarkt. Een werkzoekende in een individuele begeleidingsactie daarentegen is wel beschikbaar.

Afgezien van het feit dat dit onderscheid door de huidige realiteit en methodieken wat achterhaald is (begeleiding en opleiding zijn niet meer in het hokje “individueel en collectief” onder te brengen, opleiding kan ook plaatsvinden op de werkvloer, door sommige vormen van begeleiding is men ook tijdelijk niet beschikbaar e.d.) ontstond in het nieuwe plan voor de 13 steden en gemeenten een onduidelijkheid op dit punt.

Er werden in het kader van dit plan nieuwe, intensieve maar ook collectieve begeleidingsmethodes uitgetoetst, de zgn. jobhuntingssessies, waarbij men een groep jongeren op een collectieve manier informatie verstrekt, vacatures aanreikt en het sollicitatiegedrag individueel opvolgt via gesprekken. Werkzoekenden die hieraan deelnamen werden omwille van het collectieve karakter omschreven als “werkzoekenden in opleiding”. Het gaat daarbij niet om een eigenlijke beroepsopleiding. Bovendien blijven deze werkzoekenden wel degelijk beschikbaar voor de arbeidsmarkt. Toen duidelijk werd dat het hier een omvangrijke groep betrof waarvan de omvang niet slonk (het gaat dus niet om een tijdelijke actie, die zichzelf a.h.w. ‘oplost’), hebben we aan de VDAB gevraagd om de registratiemethode te wijzigen. Dat geldt voor Aalst, Oostende en Ronse. Deze groep wordt voortaan (vanaf juni voor Oostende, vanaf juli voor Aalst en Ronse) geregistreerd als in begeleiding, maar niet in opleiding, en verdwijnt dus niet uit de gangbare, klassieke werkloosheidsstatistiek. Daardoor zijn we nog kritischer voor onszelf, maar dat lijkt aangewezen als we het duurzame effect van ondernomen acties, nl. uitstroom naar werk, goed willen beoordelen.

Voor Aalst, Oostende en Ronse bevinden we ons met de cijfers onder de “minder strenge” (klassieke) definitie van werkloosheid dus in een overgangperiode, waarbij jongeren die nieuw instromen in het programma van semi-collectieve jobhuntingssessies, niet langer geregistreerd worden als “in opleiding”, terwijl dat wel nog geldt voor diegenen die reeds in dit programma zaten. In bijlage 2 vindt men nog meer detail, over wat dit b.v. voor Oostende betekent.

Zoals hoger uitgelegd, stelt dit probleem zich niet voor de “strenge” definitie van werkloosheid, die we hier prioritair gebruiken bij de evaluatie. Daarin worden zowel jongeren in opleiding als jongeren in begeleiding steeds beschouwd als werkzoekend.

3.2.4 Verschillen in subregionale arbeidsmarktdynamiek

Het verschil tussen de steden onderling heeft ongetwijfeld zowel te maken met de lokale arbeidsmarktdynamiek als met de kwaliteit van de aanpak. In Tabel 6 geven we een aanduiding van de arbeidsmarktdynamiek in de bredere subregionale omgeving van de 13 steden en gemeenten, met name voor de laaggeschoolde jonge werkzoekenden. Een tweede ruwe aanduiding van de regionale arbeidsdynamiek geeft tabel 7. Het betreft de evolutie van de werkloosheid. In beide gevallen wordt de strenge definitie van werkloosheid gehanteerd.

Tabel 6: Evolutie van de laaggeschoolde jeugdwerkloosheid waarbij werkzoekenden in opleiding als werkzoekend geteld worden

	Arrondissement	Juni '05-juni '07
1.	Aalst (10 gemeenten)	-32%
2.	Antwerpen (30 gemeenten)	-28,1%
3.	Gent (21 gemeenten)	-35,1%
4.	Hasselt (18 gemeenten)	-37,8%

5.	Leuven (30 gemeenten)	-26,6%
6.	Maaseik (13 gemeenten)	-39,3%
7.	Mechelen (13 gemeenten)	-34,4%
8.	Oostende (7 gemeenten)	-27,8%
9.	Oudenaarde (11 gemeenten)	-38,6%
10.	Tongeren (13 gemeenten)	-32,9%

Tabel 7 geeft de subregionale evolutie van de totale werkloosheid weer waarbij werkzoekenden in opleiding als werkzoekend geteld worden

	Arrondissement	Juni '05-juni '07
1.	Aalst (10 gemeenten)	-19%
2.	Antwerpen (30 gemeenten)	-20,28%
3.	Gent (21 gemeenten)	-24,97%
4.	Hasselt (18 gemeenten)	-29,06%
5.	Leuven (30 gemeenten)	-23,40%
6.	Maaseik (13 gemeenten)	-31,85%
7.	Mechelen (13 gemeenten)	-25,58%
8.	Oostende (7 gemeenten)	-26,27%
9.	Oudenaarde (11 gemeenten)	-18,61%
10.	Tongeren (13 gemeenten)	-28,60%

Het is interessant al deze cijfers te vergelijken met de cijfers van de overeenkomstige steden en gemeenten.

3.2.5 Uitstroom naar werk na het afsluiten van het dossier

Om het duurzame effect van de acties te beoordelen, kunnen we ook kijken naar de resultaten van individuele dossiers die opgemaakt werden in het kader van de acties in de 13 betrokken steden en gemeenten. Van de 1.460 laaggeschoolde werkzoekende jongeren met een afgesloten dossier⁸ zijn er eind juni 2007 651 uitgestroomd naar werk (cf. DIMONA), d.i. 44,59%. Dit gemiddeld cijfer herbergt wel enkele opvallende regionale verschillen: zo bedraagt de uitstroom naar werk in Mechelen en Oostende meer dan 60%, terwijl dat in Antwerpen en Gent rond 37% schommelt. De eerste meting van de duurzaamheid van de uitstroom vindt in oktober 2007 plaats.

3.3 Hoe evolueert de werkloosheid onder de laaggeschoolde allochtone jongeren in de 13 steden en gemeenten?

In de periode juni 2005-juni 2007 daalt de werkloosheid onder de allochtonen in Vlaanderen (volgens de gangbare, minder strenge definitie) met 22% (tegenover een algemene daling van 23,4%).

De werkloosheidsdaling onder de laaggeschoolde allochtonen in Vlaanderen bedraagt in deze periode slechts 20%. Opvallend is dat onder de laaggeschoolde allochtone jongeren de daling 31,7% bedraagt (cf. Tabel 8). Dit is hoog in vergelijking met de algemene werkloosheidsdaling in Vlaanderen.

Deze sterke daling van de werkloosheid onder de laaggeschoolde allochtone jongeren wordt vooral gerealiseerd in de 13 steden en gemeenten. Immers, ca 70% van alle laaggeschoolde werkzoekende allochtone jongeren in Vlaanderen woont in één van de 13 steden en gemeenten. In de 13 steden en gemeenten daalt de werkloosheid onder de laaggeschoolde allochtone jongeren in de periode juni 2005-juni 2007 met 34,5% (van 3.950 werkzoekenden naar 2.586 werkzoekenden). In de rest van Vlaanderen daalt de werkloosheid onder de laaggeschoolde allochtone jongeren in die periode met slechts 24,2%. Dit is maatschappelijk een belangrijk resultaat.

In een aantal van de 13 steden en gemeenten daalt de werkloosheid onder deze maatschappelijk kwetsbare groep zeer sterk. Merk op dat het hier gaat om de werkloosheid in de minder strenge definitie, waarbij werkzoekenden in opleiding niet als werkzoekenden worden geteld. Vooral in de Limburgse ex-mijngemeenten is er een groot effect op de laaggeschoolde werkzoekende allochtone jongeren.

Tabel 8: Evolutie van de werkloosheid onder laaggeschoolde werkzoekende allochtone jongeren waarbij werkzoekenden in opleiding niet als werkzoekend geteld worden

	Juni '05-juni '07
Vlaanderen	-31,7%
13 steden en gemeenten	-34,5%
Rest Vlaanderen	-24,2%

13 steden en gemeenten	Juni '05-juni '07
------------------------	-------------------

⁸ Een afgesloten dossier is een dossier van een werkzoekende bij wie de laatste actie i.k.v. de trajectbegeleiding zes maanden geleden plaatsvond.

1.	Aalst	-34,3%
2.	Antwerpen	-29,9%
3.	Beringen	-45,4%
4.	Genk	-48,7%
5.	Gent	-34,3%
6.	Hasselt	-15,2%
7.	Heusden-Zolder	-61,2%
8.	Houthalen-Helchteren	-47%
9.	Leuven	-23,3%
10.	Maasmechelen	-49,5%
11.	Mechelen	-35,6%
12.	Oostende	-43,2%
13.	Ronse	-25,6%

Wanneer we de strenge definitie van werkloosheid hanteren, bedraagt de daling onder de laaggeschoolde allochtone jongeren in Vlaanderen in de periode juni 2005-juni 2007 28,6% (cf. Tabel 9). In de 13 steden en gemeenten daalt de werkloosheid in deze doelgroep dan met 32,1% (van 4.211 werkzoekenden naar 2.859 werkzoekenden). In de rest van Vlaanderen daalt de werkloosheid onder de laaggeschoolde allochtone jongeren in die periode met slechts 19,7%. Het resultaat in de 13 steden en gemeenten is dus ongetwijfeld een maatschappelijk succes.

Tabel 9: Evolutie van de werkloosheid onder laaggeschoolde werkzoekende allochtone jongeren waarbij werkzoekenden in opleiding als werkzoekend geteld worden

	Juni '05-juni '07
Vlaanderen	-28,6%
13 steden en gemeenten	-32,1%
Rest Vlaanderen	-19,7%

	Juni '05-juni '07	
13 steden en gemeenten		
1.	Aalst	-36,3%
2.	Antwerpen	-26,3%
3.	Beringen	-46,1%
4.	Genk	-46,2%
5.	Gent	-33%
6.	Hasselt	-15,5%
7.	Heusden-Zolder	-59,3%
8.	Houthalen-Helchteren	-45,6%
9.	Leuven	-24,2%
10.	Maasmechelen	-50%
11.	Mechelen	-37%
12.	Oostende	-28%
13.	Ronse	-18,2%

3.4 Duiding van de daling van de laaggeschoolde jeugdwerkloosheid in de 13 steden en gemeenten

In Aalst, Ronse, de Limburgse ex-mijngemeenten en Oostende is de aanpak vrij direct: de betrokken jongeren worden er via het aanbieden van gepaste vacatures en persoonlijke opvolging relatief snel en kortdaat geconfronteerd met de arbeidsmarkt. Men past er m.a.w. een vraaggestuurde aanpak toe: consultants vertrekken van de bestaande vraag naar arbeidskrachten en leiden er de jongeren naar toe. Hoewel de acties in alle betrokken steden en gemeenten vraaggerichte vacaturematchings-, jobhunting- en jobcoachingactiviteiten omvatten, bevestigen de tussentijdse resultaten nogmaals dat een goede uitstroom naar werk vereist dat men zich sterk toespitst op die vraaggerichte acties, hetgeen duidelijke jobdoelwitten bij de werkgevers veronderstelt. De goede effecten in Limburg hebben uiteraard ook te maken met lokale arbeidsmarktopportunities (bvb. Ford Genk).

Waar men succes boekt, is dit ongetwijfeld ook te danken aan relatief eenvoudige structuren en het leggen van korte lijnen tussen de arbeidsmarkt en de betrokken jongeren. In Antwerpen en Gent zijn er meer partners (die niet alle even korte lijnen met de vraagzijde van de arbeidsmarkt hebben). Omwille van de minder eenvoudige structuren is de uitrol er enigszins moeilijker.

In de Limburgse steden en gemeenten, Gent, Leuven en Mechelen wordt ook veel aandacht besteed aan toeleiding en atypische begeleiding door derden.

In de 13 steden en gemeenten zijn de meest voorkomende knelpunten bij de doelgroep attitudeproblemen, gebrek aan basisvaardigheden, kennis van het Nederlands, kinderopvang, mobiliteit, motivatie en ondersteuning vanuit de omgeving, onrealistische verwachtingen, psychische en verslavingsproblematieken en de regionale arbeidsmarktsituatie, met o.a. een mismatch tussen gevraagde en aanwezige competenties.

4. Enkele elementen van conclusie

De afgelopen twee jaar daalde de werkloosheid in Vlaanderen sterk, vooral in de periode juni 2006-juni 2007. De jeugdwerkloosheid daalde bijzonder sterk. De gunstige conjunctuur én de sluitende aanpak droegen bij tot deze vermindering van de jeugdwerkloosheid.

Het is belangrijk dat bij een gunstige conjunctuur ook de maatschappelijk zwaksten op de arbeidsmarkt mee kunnen profiteren. Vandaar dat er extra aandacht werd gegeven aan de laaggeschoolde jongeren in die steden en gemeenten waar de jeugdwerkloosheid het meest hardnekkig is. Met deze doelgroep dekken we bijna 70% van de laaggeschoolde werkzoekende allochtone jongeren in Vlaanderen.

De afgelopen twee jaar daalde de werkloosheid onder de laaggeschoolde jongeren sterker in de 13 steden en gemeenten dan in de rest van Vlaanderen en 13 controlesteden en -gemeenten, zowel wanneer we een strenge als een minder strenge definitie van werkloosheid hanteren. Ook voor de laaggeschoolde werkzoekende allochtone jongeren is de daling in de 13 steden en gemeenten erg hoog, ook in vergelijking met de rest van Vlaanderen. Deze experimenten, hoe onaf en ongelijk ze ook zijn, hebben dus zeker al iets bijgedragen om het fatalisme m.b.t. werkloosheid van allochtone jongeren te doorbreken.

Op basis van de cijfers over 24 maanden mogen we besluiten dat we positieve lessen kunnen trekken uit de ervaring in de 13 steden en gemeenten. Een en ander blijft natuurlijk verder op te volgen. Het is belangrijk om in de verdere uitrol van het plan de vinger aan de pols van de arbeidsmarkt te blijven houden. Zoals bijlage 2 aangeeft, zijn er in de steden en gemeenten

regelmatig bijsturingen geweest. Ook in de toekomst zal nodig blijven. De betrokken steden en gemeenten moeten daarbij proberen maximaal van mekaars ervaring te leren. Zo kunnen we bijvoorbeeld in oktober 2007 de duurzaamheid van de uitstroom naar werk meten.

Uit de huidige ervaring met de 13 steden en gemeenten leer ik dat een meer intensieve aanpak loont. Een snelle contactname en intensieve bemiddeling op basis van reële vacatures creëert perspectieven voor jongeren. We moeten daarbij een optimale mix van de verschillende bemiddelingskanalen realiseren, gaande van individuele en collectieve persoonlijke contacten tot het automatisch toesturen van vacatures. Tijdens de bemiddeling moet er voldoende aandacht zijn voor de mogelijke drempels die men ervaart. Op elk moment kan, wanneer nodig, een tandje worden bijgestoken, bvb. door begeleiding op de werkvloer, maar ook door het inlassen van competentieversterkende opleidingen en/of screenings om de capaciteiten van jongeren beter te kunnen inschatten. Ook voor de groep die kampt met zware persoonlijke en/of sociale problemen moeten aangepaste trajecten worden ingelast zodanig dat men deze jongeren een toekomstperspectief kan bieden binnen onze samenleving.

5. Geen kwalificatie of een verkeerde kwalificatie: voorkomen in het onderwijs via gelijke onderwijskansen en kantelmomenten voor succes in de school

Voorkomen is beter dan genezen. Wie jeugdwerkloosheid bij de wortel wil aanpakken moet zoveel mogelijk voorkomen dat jongeren de school verlaten zonder diploma of met een diploma dat weinig perspectieven op de arbeidsmarkt biedt. We moeten dus in de eerste plaats beter nadenken over wat misloopt tijdens de schoolloopbaan en wat we daaraan kunnen doen. Daarvoor bestaat geen toverformule, het is een taaie uitdaging met vele aspecten.

We voeren daarom hervormingen door op elke sport van de onderwijsladder: van het kleuteronderwijs over het secundair tot het hoger onderwijs. En waar de sporten te ver uit elkaar staan zetten we er één tussen via het hoger beroepsonderwijs. Deze hervormingen hebben te maken met onderwijskundige inhoud: met talen (cf. de talenbeleidsnota), met leermethodes (cf. onze proeftuinen), met leren op de werkplek (cf. Competentieagenda-fiche “Meer en beter werkplekleren”). Maar ze hebben ook veel te maken met studiekeuze en studieoriëntering (cf. het nieuwe CLB-profiel en Competentieagenda-fiche “Geïnformeerde studie- en beroepskeuze” met o.a. betere samenwerking tussen de VDAB en de CLB’s). De rode draad, dat zijn de gelijke kansen: kansen die we bieden, maar waarvan we ook verwachten dat ze benut worden.

We zijn er van overtuigd dat deze preventieve aanpak via het onderwijs de beste sluitende aanpak is. Want investeren in verloren of slecht ontwikkelde competenties is voor de VDAB veel duurder en moeilijker dan investeren in competentieontwikkeling op school.

Daarin succes behalen veronderstelt scholen die warm en sterk zijn. Scholen die openstaan voor de moeilijkheden van jonge mensen en voor hun leefwereld. Scholen die hun aanpak kunnen vernieuwen, in een wereld die voortdurend verandert. Maar ook scholen die uitdagend zijn, eisen durven stellen, die de aspiraties voor al hun leerlingen hoog houden.

We weten dat dit vandaag véél vraagt van de leerkrachten en directies. Zij verdienen daarom onze steun. Steun, door hen voldoende middelen en mogelijkheden te geven, personeel zowel als werkingsbudgetten, en door die middelen gelijk over de netten te verdelen in functie van de sociale achtergrond en de behoeften van de leerlingen. Dat is onze ambitie voor deze

regeerperiode. Steun, door de leerlingen van het technisch en beroepsonderwijs te laten leren met de meest moderne uitrusting. Daar investeren we tijdens deze regeerperiode meer dan 30 miljoen euro in (de eerste schijf van 10 miljoen euro is al uitbetaald en omgezet in concrete investeringen, de tweede schijf volgt binnenkort, de derde schijf volgt volgend jaar). Steun, door scholen niet alleen de uitstraling te geven met moderne uitrusting en gebouwen, maar ook het gezag dat nodig is opdat een school school zou kunnen zijn.

De samenleving vraagt veel van het onderwijs en dat mag, maar de samenleving moet ook een bondgenoot zijn van het onderwijs. Daarom vragen we dat jeugdbescherming en justitie spijbelen ernstig nemen, en overgaan tot actie - ook sancties - wanneer het gezag van de school dat nodig heeft. Een sterker bondgenootschap met het onderwijs moet er ook zijn vanuit de welzijnssector wanneer jongeren hulp nodig hebben: we stellen vandaag extra geld ter beschikking voor time-out-projecten, die jongeren toelaten onder begeleiding even uit de school te stappen, maar méér steun van de welzijnssector is nodig. Dat bondgenootschap moet er ook zijn tussen de VDAB en de scholen, die enorm kunnen winnen door samen te werken, eerder dan naast elkaar te werken.

Dat bondgenootschap hebben we ook voor ogen wanneer we aan het bedrijfsleven vragen om méér te doen voor stageplaatsen en werkervaringsplaatsen (cf. Competentieagenda-fiche “Meer en beter werkplekleren”), en méér te investeren in de samenwerking met het onderwijs. Dat is zéker nodig als we willen komen tot een voltijdse leer- en werkervaringsplicht tussen 16 en 18 jaar. Dat daarover een akkoord tot stand gekomen is, is een belangrijk gegeven. Op 29/05/07 publiceerden we een conceptnota voor de sector van het deeltijds leren en werken, om de overgang van een deeltijdse leerplicht naar die voltijdse leer- en werkervaringsplicht mogelijk te maken. Het uitgangspunt van elk systeem van afwisselend leren en werken - het deeltijds beroepssecundair onderwijs (DBSO), de leertijd en de deeltijdse vorming - moet een voltijds aanbod van activiteiten zijn, verspreid over de hele week, voor elke jongere, vertrekkende van haar/zijn talenten, interesses en noden. Tegen 01/09/08 willen we de nodige hervormingen in een decreet.

Aan scholen vragen we dat ze er toe bijdragen dat onze samenleving echt *samenleving* zou zijn, aan de samenleving vragen we dat ze er toe bijdraagt dat onze scholen echt school kunnen zijn.

Bijlage 1

Tabel 10: Steden en gemeenten met een gemiddelde jeugdwerkloosheidsgraad van minimaal 20% in de periode 2002-2004 en een kritische massa van gemiddeld 200 -25 jarige laaggeschoolde werkzoekenden in de periode augustus 2003-augustus 2005

	Stad/gemeente	Gemiddelde jeugdwerkloosheidsgraad (periode 2002-2004)	Gemiddeld aantal -25-jarige laaggeschoolde werkzoekenden (periode augustus '03-augustus '05)
1.	Antwerpen (centrumstad)	28,9%	4.452
2.	Genk (centrumstad)	28,8%	728
3.	Gent (centrumstad)	28,2%	1.973
4.	Ronse (stad)	27,8%	245
5.	Beringen (stad)	26,7%	320
6.	Maasmechelen (gemeente)	26,7%	363
7.	Mechelen (centrumstad)	25,8%	660
8.	Heusden-Zolder (gemeente)	24,4%	212
9.	Oostende (centrumstad)	24,4%	459
10.	Houthalen-Helchteren (gemeente)	23,3%	254
11.	Leuven (centrumstad)	21,5%	406
12.	Hasselt (centrumstad)	21,4%	324
13.	Aalst (centrumstad)	21,1%	560

Bijlage 2

1. Aalst

Volgende acties vinden plaats:

- Attitudetraining;
- Intensieve individuele begeleiding naar werk door jeugdte werkstellingscoaches;
- Bouwbaan.

Op basis van de evaluaties in februari, maart en mei 2007 werden volgende bijstellingen aangebracht in de acties:

1. 'Aan het werk met de computer' werd afgevoerd, wegens niet aangepast voor de doelgroep (teveel computergericht);
2. Er werd een nieuwe module 'Sollicitatietraining jongeren' ingericht. Het accent ligt nu meer op solliciteren, sollicitatiegedrag en attitude.

Ook hier wordt de intensieve individuele begeleiding naar werk geregistreerd als sollicitatietraining, m.a.w. opleiding. De werkzoekenden die deelnemen aan deze acties vindt men niet meer terug in de werkzoekendencijfers. De invloed op de werkzoekendencijfers is niet zo sterk als in Oostende, maar de registratiemethode zal net als in Oostende worden aangepast.

2. Antwerpen

Volgende acties vinden plaats:

- Atypische trajectbegeleiding;
- Jobhunting;
- Jobcoaching;
- Jobdagen;
- Modulaire vorming;
- Finaliteitsopleidingen.

Op basis van de evaluaties in februari, maart en mei 2007 werden volgende bijstellingen aangebracht in de acties:

1. De werkingscontext is gewijzigd door de ondertekening van een samenwerkingsakkoord met de stad Antwerpen. De stad neemt de regie op van het werkgelegenheidsbeleid, de VDAB neemt de regie op van het arbeidsmarktbeleid. Ook met het OCMW van Antwerpen is een samenwerkingsovereenkomst in de maak.
2. De acties werden op volgende wijze aangepast:
 - Er werd een projectleider en een productieplanner aangesteld die het project organisatorisch in goede banen moeten leiden;
 - Met de RVA is afgesproken dat de doelgroep prioritair wordt aangepakt, in navolging van de praktijk in Oostende;
 - Inzake de screeningsmodules werden de afspraken met de partners geoptimaliseerd (duurtijd, strakke aanpak);
 - Binnen het team van de Jongerenwerkwinkel werd een grotere flexibiliteit ingebouwd: jobcoaching wordt nu volledig opgenomen door de VDAB. De consultants van de Jongerenwerkwinkel spitsen zich toe op jobhunting en werken mee aan de jobdagen;

- Er werd een eerste analyse gemaakt van de beschikbare profielen bij de jongeren i.f.v. de invulling van vacatures;
- Engagements van werkgevers:
 - In april en in september werd/wordt een grote jobbeurs georganiseerd voor de doelgroep;
 - De stad en de VDAB stellen een team samen voor bedrijfsbezoeken om engagements te bekomen van werkgevers.

3. Beringen, Genk, Hasselt, Heusden-Zolder, Houthalen-Helchteren en Maasmechelen

Volgende acties vinden plaats:

- Adventure@work-methodiek: via de find-, mind- en bind-methode worden niet-onmiddellijk inzetbare werkzoekenden klaargestoomd voor de arbeidsmarkt;
- Jobcoaching: arbeidsmarktrijpe werkzoekenden worden toegeleid naar de arbeidsmarkt via jobcoaches van UNIZO en VOKA.

Op basis van de evaluaties in februari, maart en mei 2007 werden geen bijstellingen aangebracht in de acties.

4. Gent

Volgende acties vinden plaats:

- Jongerenconsulenten: begeleiding en screening;
- Competentiepaspoort: oriëntatie, sollicitaties en vaardigheidstraining;
- Solliciteer je jong: screening, oriëntering en vorming voor allochtonen;
- Joblevel: extra toeleiding naar de werkwinkels;
- Jobpartners: extra individuele begeleiding en coaching tijdens het traject, attitudevorming en zoeken van vacatures;
- Jong op stage: zoeken naar stageplaatsen, stagebegeleiding en –opvolging.

Op basis van de evaluaties in februari, maart en mei 2007 werden volgende bijstellingen aangebracht in de acties:

1. Jobpartners:

- Inhoudelijke bijsturing van de begeleiding, d.w.z. een integratie van dezelfde elementen, nl. motivering, oriëntering, screening, attitudetraining, sollicitatiehulp, jobmatching, jobhunting en jobcoaching;
- Nauwe opvolging, bij voorkeur wekelijks;
- Extra samenwerking met Bouwbaanconsulenten en de activeringsconsulent van de allochtonenorganisaties;
- De consulent voor deeltijds lerende jongeren zal waarschijnlijk werken vanuit de lokale werkwinkel;
- Tussen de centra voor deeltijds onderwijs en de lokale werkwinkel worden afspraken gemaakt over praktische samenwerking i.k.v. het plan.

2. Stuurgroep:

- Aparte stuurgroep voor luik 1 van het plan, geleid door de VDAB;
- Overkoepelende stuurgroep voor luik 1 en 2 (sociale economie), geleid door de stad.

3. Screening:

- Individuele screening i.p.v. collectieve screening. De consultants in de lokale werkwinkel springen in indien nodig;
- De jongeren uit het deeltijds onderwijs worden in kleine groepen uitgenodigd.

4. Matching/plaatsing:

- Verspreiding Jobkrant bij Jobpartners;
- Uitbreiding van de samenwerking met interimkantoren (cfr. Oostende);
- De sollicitatieconsulent van de VDAB wordt mee ingezet voor de voorbereiding van de doelgroep op sollicitaties.

5. Transmissie: afspraken met de stad en de RVA over transmissies (cf. Oostende);

6. Communicatie: systematisch gebruik van e-mail en sms-berichten in de communicatie (cf. Oostende).

5. Leuven

Volgende acties vinden plaats:

- Toeleiding op maat van de doelgroep;
- Arbeidsmarktcommunicatie: 'Wegen naar werk';
- Attitudetraining;
- Oriëntering i.f.v. jobdoelwitverfijning;
- Nederlands op de werkvloer;
- Jobcoaching/jobhunting/jobclub.

Op basis van de evaluaties in februari, maart en mei 2007 werden volgende bijstellingen aangebracht in de acties:

De klemtoon verschoof naar het vraaggerichte in navolging van de acties in Oostende:

1. Snelle en systematische opvolging van afwezigheden bij uitnodigingen;
2. Afspraken met de RVA voor een strakke opvolging van de doelgroep (gelijkaardige brief als bij de RVA Oostende);
3. Bij inschrijving een onmiddellijke toetsing van het profiel aan de wekelijkse automatische vacaturematching, hogere frequentie van contacten (om de twee weken);
4. Het aantal betrokken interimkantoren werd verhoogd van twee naar vijf;
5. Aan de vertegenwoordigers van UNIZO en Voka in de stuurgroep werd gevraagd om de actie sterker te ondersteunen. Het plan wordt ook opgenomen in het KMO-actieplan met UNIZO.

6. Mechelen

Volgende acties vinden plaats:

- Actieve toeleiding;
- Groepsbindingsactiviteiten;
- Oriëntering, screening en competentiemeting;
- Attitudetraining;
- Sollicitatie- en arbeidsmarktcommunicatietraining;
- Jobhunting en jobcoaching;
- Vacaturecommunicatie via sms-berichten;
- Jobmatching;
- Jobmarkt;

- Netwerking;
- Nederlands op de werkvloer;
- Jongerenconsulent.

Op basis van de evaluaties in februari, maart en mei 2007 werden volgende bijstellingen aangebracht in de acties:

1. Toeleiding vormt een knelpunt. Het toeleidingsnetwerk blijft nauw betrokken bij het plan om de toeleiding zo optimaal mogelijk te verzekeren;
2. Er werd een samenwerking opgestart met de activeringsconsulent van de alloctonenorganisaties. Naast de toeleiding zorgt deze consulent ook voor begeleiding van alloctone jongeren in de lokale werkwinkel en is hij betrokken bij Jobsupport (flexibele jobclub);
3. Attitudetraining wordt systematisch ingebouwd in alle acties van de partners;
4. Er worden twee extra VDAB-consulenten ingezet voor actieve bemiddeling, volgens het Oostends model van jobhunting;
5. Project Sollicitantencontact: i.s.m. VOKA werd een project opgezet om via vacatures jonge werkzoekenden rechtstreeks in contact te brengen met personeelsverantwoordelijken van bedrijven. Deze laatste beoordelen het sollicitatiegedrag van de jongere. Er is een VDAB-medewerker aanwezig tijdens het gesprek en ook de VDAB trekt lessen uit deze rechtstreekse contacten, zowel naar bemiddeling als naar opbouw van de sollicitatietraining;
6. Afstemming met het OCMW voor begeleiding van jongeren;
7. Overleg met de centra voor deeltijds onderwijs over de warme overdracht van jongeren die hun studies stopzetten.

7. Oostende

Volgende acties vinden plaats:

- Via campagnemanagement stuurt men jongeren automatisch vacatures en volgt men de jongeren op;
- Er wordt voluit de kaart getrokken van de vacatureclubs in combinatie met jobhunters en een individuele beroepsopleiding in de onderneming (IBO). Jongeren participeren aan de clubs zolang als nodig, dus in de meeste gevallen tot ze werk vinden;⁹
- Een nieuwe vorm van samenwerking met de RVA werd uitgetest, waarbij de RVA werd ingeschakeld als activeringspartner. De RVA reageert zeer snel op een transmissie (bvb. de daaropvolgende dag) maar de transmissie kan worden ingetrokken wanneer blijkt dat de jongere toch opdaagt en meewerkt.

Aan de hand van de situatie in Oostende kan de impact van de gecorrigeerde registratie worden geïllustreerd, die we uiteengezet hebben onder “statistische correcties” in hoofdstuk 3 van deze nota. Tegelijkertijd wordt aangetoond hoe complex en dynamisch het gegeven van de werkloosheid onder laaggeschoolde jongeren is. In juni 2007 steeg het aantal laaggeschoolde werkzoekende jongeren, volgens de gangbare “minder strenge” defintie waarbij werkzoekenden *in opleiding* niet als werkzoekend geteld worden, in Oostende van 96 naar 169 (+76%). Deze stijging met 73 werkzoekenden is als volgt te verklaren:

⁹ De redenen voor het stopzetten van jobhuntingssessies betreffen een verhuis uit Oostende, het bereiken van de leeftijd van 25 jaar (waarbij ze naar de gewone trajectbegeleiding overgaan), een gebrek aan kinderopvang of een doorverwijzing naar een hulpverleningsinstantie.

1. 26 laaggeschoolde jongeren werden voor het eerst werkzoekend;
2. 20 laaggeschoolde werkzoekende jongeren werden terug actief en kregen i.t.t. vroeger niet meer de code '951011 Collectief zoeken vacatures en opvolging sollicitatiegedrag' toegekend, zelfs al werden ze weer door de jobhunters in begeleiding genomen; daardoor worden deze jongeren in de gangbare ("minder strenge") definitie van werkloosheid nu geteld als werkzoekend, terwijl dat tevoren niet het geval zou geweest zijn.
3. Bij 15 laaggeschoolde werkzoekende jongeren voor wie geen oplossing m.b.t. kinderopvang in Oostende gevonden kon worden werden de jobhuntingssessies stopgezet en de code '951011 Collectief zoeken vacatures en opvolging sollicitatiegedrag' geschrapt;
4. Bij 12 werkzoekende jongeren uit het deeltijds beroepssecundair onderwijs (DBSO) werden de jobhuntingssessies stopgezet, omdat zij vanaf september 2007 overstappen in de specifieke aanpak voor het DBSO.

Verbeterpunten zijn:

1. In het kader van het plan werden in Oostende tot nog toe 127 IBO's afgesloten. Het stopzettingspercentage bedroeg eind februari 2007 45,6% (41 op 90). Ter vergelijking: in 2006 ging het bij de Vlaamse IBO-populatie om $\pm 20\%$. De oorzaak van stopzettingen betreft vnl. het gebrek aan juiste attitudes bij de cursisten. In bepaalde gevallen schat de werkgever de begeleiding onvoldoende in. Een actieplan werd opgesteld om dit percentage te verlagen. Eind februari 2007 waren 32 IBO's succesvol beëindigd. Het doorstromingspercentage naar werk was $\pm 100\%$. Er zijn geen aanduidingen dat er een substitutie optreedt tussen de reguliere jobaanbiedingen en de IBO's;
2. Het uitwerken van transmissieafspraken met het OCMW;
3. Het verbeteren van de samenwerking met de centra voor deeltijds onderwijs.

8. Ronse

Volgende acties vinden plaats:

- Attitudetraining;
- Intensieve individuele begeleiding naar werk door jeugdtewerkstellingscoaches;
- Bouwbaan;
- Intensieve sollicitatiebegeleiding voor anderstaligen.

Op basis van de evaluaties in februari, maart en mei 2007 werd voor de module sollicitatietraining van anderstaligen de opnamecapaciteit en de frequentie verhoogd.

Ook hier is het belangrijk op te merken dat de intensieve individuele begeleiding naar werk wordt geregistreerd als sollicitatietraining, m.a.w. opleiding, en dat de werkzoekenden die in deze acties zitten niet meer voorkomen in de werkzoekencijfers.